

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
кафедра всесвітньої історії та філософії

Силабус

нормативної навчальної дисципліни

Історія історичної науки

підготовки бакалавра

спеціальності 032 «Історія та археологія»

освітньо-професійної програми «Історія, європеїстика, археологія»

Силабус нормативної навчальної дисципліни «Історія історичної науки»
підготовки бакалавра, галузі знань 03 «Гуманітарні науки», спеціальності 032
«Історія та археологія» за освітньо-професійною програмою «Історія, європеїстика,
археологія».

Розробник: Хлібовська Ганна Миколаївна, кандидат історичних наук, доцент
кафедри всесвітньої історії та філософії

Силабус навчальної дисципліни «Історія історичної науки» затверджений на
засіданні кафедри всесвітньої історії та філософії

протокол № 5 від 22. 10. 2020__ р.

Завідувачка кафедри: (Стрільчук Л. В.)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Шифр і назва галузі знань: <i>032 Гуманітарні науки</i>	<i>Нормативна дисципліна</i>
	Спеціальність: <i>032 Історія та археологія</i>	
Кількість годин/кредитів 120/4	Освітня програма: <i>Історія, європеїстика, археологія</i>	Рік навчання: <i>третій</i>
		Семестр: <i>п'ятий</i>
		Лекції: <i>30 год.</i>
		Практичні (семінари): <i>30 год.</i>
ІНДЗ: немає	Освітній ступінь: <i>бакалавр</i>	Самостійна робота: <i>50 год.</i>
		Консультації: <i>10 год.</i>
		Форма контролю: <i>залік</i>
Мова навчання		українська

II. Інформація про викладача

Хлібовська Ганна Миколаївна
кандидат історичних наук,
доцент,
доцент кафедри всесвітньої історії та філософії
мобільний телефон 38 095 571 574
електронна адреса — h.khlibovska@ukr.net

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу.

Дисципліна «Історія історичної науки» належить до переліку нормативних навчальних дисциплін і спрямована на ознайомлення студентів із основними етапами становлення та розвитку світової історичної науки; з'ясування методологічних підходів у розкритті історичних подій; визначення соціально-економічних, політичних, ідеологічних та інтелектуальних факторів, що впливали на зміст дослідницьких студій; ознайомлення з методиками опрацювання історичних джерел; дослідження організаційних структур історичної науки.

2. Пререквізити.

Вивчення навчальної дисципліни «Історія історичної науки» базується на компетентностях, що формуються під час опрацювання таких навчальних дисциплін: «Історія України», «Історичні школи та методології в Україні», «Історія стародавнього Сходу», «Історія Греції та Риму», «Історія середніх віків країн

Західної Європи», «Історія країн Західної Європи і Північної Америки нового часу», «Історія країн Азії та Африки в середні віки», «Історія науки і техніки», «Історія Східної Європи нового часу», «Філософія», «Логіка», «Культурологія».

Постреквізити.

Набуті знання, уміння і навички з навчальної дисципліни «Історія науки і техніки» можуть бути використані студентами при вивченні таких навчальних дисциплін «Сучасна історія країн Західної Європи і Північної Америки», «Історія світової культури», «Нова і новітня історія країн Азії, Африки і Латинської Америки», «Сучасна історія країн Центрально-Східної Європи».

Мета і завдання навчальної дисципліни — сформувані у студентів цілісне уявлення про напрями і закономірності розвитку історичної науки, її організаційне оформлення, методологічні засади і проблематику досліджень, особливості історичних студій національних історіографій; творчі здобутки відомих істориків.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Історія науки і техніки» є:

- визначення етапів становлення та розвитку світової історичної науки;
- особливості генези національних та регіональних історіографій;
- наукові практики відомих істориків та їхні пізнавальні здобутки;
- методологічні орієнтації та новації в історичній науці в окремі періоди її розвитку;
- методики роботи з історіографічними джерелами;
- понятійний апарат історичних досліджень.

4. Результати навчання.

За результатами навчання студенти будуть володіти такими компетентностями:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми історії та археології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій і методів гуманітарних та соціальних наук та характеризується комплексністю і невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.</p> <p>ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 5. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК 6. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.</p>

	<p>ЗК 7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК 8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 9. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК 10. Здатність працювати в команді.</p>
Фахові компетентності (ФК)	<p>ФК 1. Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.</p> <p>ФК 2. Усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах.</p> <p>ФК 3. Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.</p> <p>ФК 4. Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.</p> <p>ФК 5. Здатність відшуковувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.).</p> <p>ФК 6. Здатність використовувати релевантні методи опрацювання історичних та археологічних джерел, зокрема інструментарій спеціальних історичних дисциплін, а також сучасні інформаційні технології для обробки історичних даних.</p> <p>ФК 7. Здатність використовувати фахові знання та професійні навички для виявлення, охорони та популяризації історико-культурної спадщини.</p> <p>ФК 8. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні соціальні події та явища.</p> <p>ФК 9. Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.</p> <p>ФК 10. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.</p> <p>ФК 11. Здатність здійснювати та організовувати археологічну діяльність.</p> <p>ФК 12. Здатність робити відбір та прийняття на збереження артефактів і документів у відповідності до нормативів, організовувати археографічну діяльність, роботу в архівах та музеях, державних наукових та науково-дослідних установах у відповідності з прийнятими правилами та нормами.</p>
Програмні результати навчання (ПРН)	<p>ПРН 1. Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.</p>

	<p>ПРН 2. Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.</p> <p>ПРН 3. Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.</p> <p>ПРН 4. Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.</p> <p>ПРН 5. Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами.</p> <p>ПРН 6. Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії.</p> <p>ПРН 7. Розуміти і виявляти відмінності в історіописанні, поглядах на минуле представників різних епох та у різних контекстах.</p> <p>ПРН 8. Брати участь у плануванні та виконанні наукових досліджень у сфері історії, презентувати результати досліджень, аргументувати висновки.</p> <p>ПРН 9. Мати навички організації практичного вирішення питань історичної пам'яті та охорони матеріальної й нематеріальної культурної спадщини України.</p> <p>ПРН 10. Застосовувати сучасні методики у процесі популяризації історії та археології, а також здійсненні різних видів педагогічної діяльності.</p> <p>ПРН 11. Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.</p> <p>ПРН 12. Здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій і спільнот.</p> <p>ПРН 13. Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.</p> <p>ПРН 14. Вміти акумулювати та поширювати кращий досвід професійної діяльності, інтегрувати досягнення інших наук для вирішення актуальних проблем історії та археології.</p>
--	---

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього годин	у тому числі			
		Лекції	Семінар	Консультації	Самост. робота
	2	30	30	10	50

Змістовий модуль 1. Зародження історичних знань і становлення історичної науки					
Тема 1. Вступна лекція.	4	2		2	
Тема 2. Зародження історичних знань.	4		2		2
Тема 3. Антична історіографія.	8	2	2		4
Тема 4. Історичні знання за доби Середньовіччя.	4	2			2
Тема 5. Становлення історичної думки Нового часу (XVII-XVIII ст.)	8	2	2		4
Тема 6. Історична наука за доби Просвітництва	6	2	2	2	
Тема 7. Історична наука наприкінці XVIII – першої половини XIX ст. Романтизм.	4	2		2	
Тема 8. Історична наука другої половини XIX ст. Позитивізм.		2	2		2
Тема 9. Становлення та розвиток історичної науки США наприкінці XVIII – початку XX ст.	4	2	2		
Тема 10. Історична наука у Російській імперії XIX- початку XX ст.	6	2	2		2
Тема 11. Історичні студії слов'янських народів у XIX – початку XX ст.	4		2		2
Тема 12. Історична наука на рубежі XIX – XX ст.	4				4
Разом за змістовим модулем 1	56	18	16	6	22
Змістовий модуль 2. Сучасна зарубіжна історіографія: організаційне оформлення, проблематика, методологічні орієнтації					
Тема 13. Історична наука за доби міжвоєнтя	6	2			4
Тема 14. Становище історичної науки в Німеччині, Італії, СРСР у 1920-их-1930-х рр.	6		2	2	2
Тема 15. Розвиток історичної науки після Другої світової війни. Методологічні	8	2		2	4

трансформації у світовій історіографії.					
Тема 16. Сучасна французька історіографія.	4		2		2
Тема 17. Історична наука Великої Британії другої половини ХХ-ХХІ ст.	6	2			4
Тема 18. Історична наука в країнах Центрально-Східної Європи: тенденції розвитку на сучасному етапі.	8	2	2		4
Тема 19. Історична наука США другої половини ХХ–початку ХХІ ст.	4		2		2
Тема 20. Основні тенденції розвитку сучасної азійської історіографії.	6		2		4
Тема 21. Зародження та розвиток історичних студій в африканському регіоні.	6	2	2		2
Разом за змістовим модулем 2	54	12	14	4	28
Усього годин	110	30	30	10	50

IV. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів	Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, через хворобу, підтвержену лікарняним листком). За наявності індивідуального плану навчання дозволяється здача матеріалу протягом навчального семестру.
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та заліку заборонене (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Роботи студентів мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента (відсутність посилань на використані джерела, високий рівень копіїзації) є підставою для її незарахування викладачем або низької оцінки залежно від масштабів плагіату.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, тривала хвороба) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із викладачем. Студенти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених

	курсом. Пропущені практичні заняття необхідно відпрацювати в усній або письмовій формі відповідно до завчасно складеного графіка.
--	---

V. Форми поточного і підсумкового контролю

Форми поточного і підсумкового контролю	Усне опитування (експрес-опитування), тести, презентації, написання есе, модульний контроль, підсумковий контроль у формі заліку. Модульний контроль проводиться у письмовій формі. Передбачено дві модульні контрольні роботи (кожна по 30 балів). Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з курсу визначається так: кількості балів за поточне оцінювання – максимум 40 балів; дві модульні контрольні роботи – максимум 60 балів. У випадку незадовільної підсумкової оцінки або за бажанням підвищити рейтинг студент може добрати бали, виконавши певний вид робіт (наприклад, написати есе на визначену тему або тест тощо).
---	--

Оцінювання	
Види оцінювання	Бал
Опитування під час занять – усно	40
Модуль 1 (теми 1–12) — тести, теоретичні завдання	30
Модуль 2 (теми 13–21) — тести, теоретичні завдання	30
Залік — теоретичні завдання, тести	60
Загальна сума	100
Шкала оцінювання	
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 - 81	
67 -74	
60 - 66	
1 – 59	Не зараховано

VII. Рекомендована література

1. Барг М.А. Категории и методы исторической науки. Москва, 1984.
2. Бродель Ф. Материальная цивилизация, экономика и капитализм. XV-XVIII вв.: в 3 т. Т.1. Структура повседневности: возможное и невозможное. Москва, 1986.
3. Бродель Ф. Материальная цивилизация, экономика и капитализм. XV-XVIII вв.: в 3 т. Москва, 1988. – Т.2: Игры обмена.
4. Бродель Ф. Материальная цивилизация, экономика и капитализм. XV-XVIII вв.: в 3 т. Т.3: Время мира. Москва, 1992.
5. Блок М. Апология истории или ремесло историка. Москва, 1986.
6. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. Київ, 1994.
7. Вильдебанд В. Избранное: Дух и история. Москва, 1995.
8. Гуревич А. Я. Исторический синтез и школа «Анналов». Москва, 1993.
9. Гуревич А. Я. История историка. Москва, 2004.
10. Дейвис Н. Європа. Історія. Київ, 2000.

11. Дюби Ж. Развитие исторических исследований во Франции после 1950 года // Одиссей. Человек в истории. 1991. Москва, 1991.
12. Дюпон-Мельниченко Ж.Б., Ададунов В. Французська історіографія ХХ століття. Львів, 2001.
13. Еко У. Роль читача. Дослідження з семіотики текстів. Львів, 2004.
14. Зашкільняк Л.О. Методологія історії від давнини до сучасності. Львів, 1999.
15. Зашкільняк Л.О. Сучасна світова історіографія. Львів, 2007.
16. Историография истории нового времени стран Европы и Америки / под ред. И.П. Дементьева. Москва, 1990 – 2000.
17. Историография истории южных и западных славян. Москва, 1987.
18. Историческая наука в ХХ веке: Историография истории Нового и Новейшего времени стран Европы и Америки. Москва, 2002.
19. Історична наука: термінологічний і понятійний довідник. Київ, 2002.
20. Історіографічний словник./ Укл. С.Посохов, С.Куделко, Ю.Зайцева. Харків, 2004.
21. Историки и история. Жизнь. Судьба. Творчество. Т.1–2. Москва, 1998.
22. Колінгвуд Р. Дж. Ідея історії. Київ, 1996.
23. Кроче Б. Теория и история историографии / пер. И.М.Заславской. Москва, 1997.
24. Нові перспективи історіописання / за ред. П. Берка. Київ, 2004.
25. Потульницький В. А. Україна і всесвітня історія. Історіософія світової та української історії ХVІІ – ХХ століть. Київ, 2002.
26. Репина Л. П. «Новая историческая наука» и социальная история. Москва, 1998.
27. Репина Л. П. Женщины и мужчины в истории: новая картина европейского прошлого. Москва, 2002.
28. Репина Л.П., Зверева В.В., Парамонова М.Ю. История исторического знания. Пособие для вузов. Москва, 2004.
29. Рюс Ж. Поступ сучасних ідей. Панорама сучасної науки. Київ, 1998.
30. Тойнбі А. Дж. Дослідження історії. У 2-х т. Київ, 1995.
31. Уайт Х. Метаистория. Историческое воображение в Европе ХІХ века. Екатеринбург, 2002.
32. Февр Л. Бои за историю. Москва, 1991.
33. Хейзинга Й. Homo ludens: статьи по истории культуры. Москва, 1997.
34. Яковенко Н.М. Вступ до історії. Київ, 2007.
35. Ясперс К. Смысл и назначение истории. Москва, 1994.